

Dognano je tudi, da tisti stariši, ki so bili toli nesrečni, da jim je umrl jeden ali več otrok, drugim otrokom, ne prav iz opravičenih in pametnih vzrokov, dovolijo vse, kar le želé. Vsaka najmanjša želja se jim izpolni in s tem vzgojuje se trmoglavost. Če so pa ti otroci znabiti še nekoliko bolehní, potem bi jih taki zaslepljeni stariši najraje spravljene imeli v „škatljicah“ in — dobre vzgoje je konec. Še celó v takih družinah, v kojih navadno zeló gledajo na dobro vzgojo, se zgodi, da kar mahoma zabredejo na napáčno vzgojevalno pot, če otrok zbolí. Največjo napako pri bolnih otrocih s tem napravimo, če jim kažemo, svoje sočutje in jih preveč pomilujemo. Res je sicer, da trpí vsaka mati in vsak oče, če je otrok bolan, navadno še več, kakor otrok sam. Kaj pa dosežemo s sočutjem in pomilovanjem? Nič drugega, kakor to, da otrok potem svoje bolečine še bolj občuti; v takih slučajih joče tudi, če nič bolečin ne trpí. Bolni otrok mora tedaj vedno vesele obraze okrog sebe viditi in tudi nekoliko več zabave mu moramo privoščiti.

Čimbolj omikan pa je človek, tembolj zna zatajevati svojo bolezen, ker ga zanima vsaka dnevna novica in pozabi na ta način na svojo bolezen. Predstavljajmo si n. pr. človeka, komur vse drugo nič mar ni, ampak skrbi le za svoj vsakdanji kruh. Če tak človek zbolí, ne misli v bolezní na ničesar drugega, kakor na svoje revno stanje in s tem si zeló pohujša svojo bolezen.

Če bolnemu otroku pripovedujemo kako lepo povest, pozabi popolnoma na svoje bolečine in zato je prav, da ga, kolikor le mogoče, zabavamo; le počitka in spanja mu ne smemo kratiti.

Zeló nespametno je bolnemu otroku z zdravnikom žugati ali strašiti ga. Zdravnikov prihod mora biti otroku prava sreča, v njega mora imeti največje zaupanje ter mu biti popolnoma udan in pokoren. Če je otrok splošno dobro vzgojen, tudi v bolezní ni preveč nadležen. Svojeglavnosti pa tudi v bolezní ne smemo prizanašati. Sevéda kaznovati ne smemo takoj bolnega otroka, ampak njegove neumne in nepotrebne želje mu moramo z veselimi zabavami izbiti iz glave, ker izkušnja nas učí, da bolni otrok vsejedno ne postane zadovoljen, čeprav ustrezemo njegovi želji. Zdravniki imajo mnogokrat prav dosti sitnosti z bolnimi otroci, ker ne morejo zvedeti iz njih, kaj jih bolí. Skrbeti moramo tedaj, da otroci razločno govoré in da znajo imenovati posamezne dele telesa. Vzgojevalni način naj se pri bolnem otroku od zdravega razločuje le v tem, da bolnega otroka ne kaznujemo za vsak prestop, ampak mu zabranjujemo z veselo zabavo, da ne dobí prilike grešiti.

Ako pa ni prav nič več upanja, da bi otrok okreval, no sevéda potemtakem ne bode nihče zameril starišem, če otroku v zadnjih urah njegovega življenja tudi vsako željo ustrezajo, da mu znabiti še jedenkrat malo veselja napravijo. Ako se pa otroku na bolje obrne in postaja od dné do dné boljši, mu pa ne smemo nič več tako pogosto streči, in polagoma ga moramo vaditi zopet na pravilno vzgojo; če se to ne zgodi, se bode otrok tako dolgo, kolikor le mogoče, delal bolnega ali vsaj bolehnega. —

(Dalje prih.)

Svitoslav i Danica.

Sicer je Svitoslav v Danici leta 1868 napel še nekaj drugih mičnih pesmic; str. 235 nahaja se poslovenjena „V petere kervave rane Kristusove“: Moj Prijatelj! Ženin duš preblagi, — Ljubim čez vse Te preserčno itd. Str. 258:

Kdo je mračnjak?

Komur prav je: luč al mrak, On mračnjakov je mračnjak!	Sebe dviga na svečnjak, Drugim pa je vsim gorak: On sebičen je mračnjak.	Se z oliko novo baha In s pestjó po cerkvi maha, Po Tataru ko Kozak: On „olikan“ je mračnjak.
Zmota stavi nad oblak, Vero pa pod polovnjak, To ti pravi je mračnjak.	Marsikteri volkodlak Voši seb' le pšeničnjak, Bližnjemu le ovsenjak: On medvedji je mračnjak.	Vso resnico gerdo psuje. Se za černo laž vojskuje: Nove dobe ta černak Zapečaten je mračnjak.
	Spaka nejevérnih spak, Volkohlepen mesenjak, Bebec mu je vernik vsak: To brezbožni je mračnjak.	

Marija tolažnica.

(Poslovenjena str. 293.)

Če res povsod, Kjer kolj si bod',	Pomoči ni nobene, Beži ves up od mene;	Ostane še Mi Mati le:	Marija je pomoč, Le beži dvoma noč!

— v.

Izdajavec.

(Samogovor str. 309.)

Vém, da stvar sem zaničljiva, Sam pred sabo me je sram; Toda kaj čem slaba reva? — In pa — sej nisem le sam!	Kar počenjam, to gerdó je: Jaz sem zgrešil pravo pot! Vero, narod — to oboje Vergel sem za dnarje v kot.	Vsak pošten me omiluje, — Rad bi skrtil se pred ljudmi; To pa vender je še huje, Ker pokoja v sercu ní!

V nedeljo 22. nov. napravila je Čitalnica slovesno „Besedo“ na korist ubogim šolarčkom za zimska oblačila. Prolog je v nemškem jeziku zložila gospa Šolmajerjeva, poslovenil pa g. L. J. t. j. Luka Jeran v 21 kiticah na. pr. 1: „Burja brije, drevje póka, — V izbici pa mat' sedi, — Tam sedi, na mrzlem joka, — Ker jej skrb srcé topí . . . 21: O kako bodo hvaležne — Slave mlade srčica! — Vse darove bodo nežne — Vam sprosile od Bogá.“ Pevkinja je govorila slovénski prolog s prekrasnim vspéhom; ne moremo si pa kaj, da ne bi s pohvalo omenili tudi prevoda slovenskega, ki se prav izvrstno oklepa izvrstnega izvira, pravijo Novice (str. 395).

O Slov. Matici je bil Jeran vseskozi v skrbéh, ali bodo njene knjige brez graje gledé verne in pravne katoliške, in kadar se je obravnavala „Verna ali dogmatika katoliška“ po izgledu Jirsikove, opazil je resno: „Nekako s težavnostjo res se je k temu večina dobila; mi duhovni pa moramo v prihodnje pomočkov iskati, da več cerkvenih bukev, znanstvenih, nekoliko v višem pomenu podučljivih, polemiških itd. med narod spravljamo. Mi nikakor ne smemo zastajati na cerkveni ledini pri napredujočem drugem slovstvu, in naj berže bo treba poti še le iskati, po kateri bomo svoj namen doverševali (str. 4)“. — Hudo se je boril tudi v tem letniku z liberalnimi časniki, tako tudi z „Laibacherico“, češ, „konkordatolušivko“ itd. (str. 21). Rězno je vést izpraševal „auchkatolikom“, češ, to so „češpljevi katoličani, publlorečni katoličani“ itd., vzlasti v krepkih spisih z naslovom: „Novo berilo iz vsih vetrov“ (str. 234). Farmani pri škofu duhovna prosijo (253). Med in Pelin: Kaj je sramotno pod solncem? Sramotno je, ko je kdo čevljar, pa psuje čevljarstvo; sramotniše je, ko je kdo Slovenec, pa psuje slovenstvo; naj sramotniše je, ko je kdo katoličan, pa psuje papeža in katoličanstvo (348).

„Vsak človek vé, da pol „Danice“ — to nikamor ne kaže; kdor se je bil tedaj le za pol leta naročil, naj skusi naročilo jaderno obnoviti še za drugo polovico. Kdor se hitro naroči, se dvakrat naroči. — Ali po drugi strani je spet bolje polovica kakor pa

čisto nič; ako je bil kdo tedaj prvo polletje brez Zgodnje Danice, naj si jo gotovo zdaj naroči, da bo imel saj kolikor toliko nébesnega sijanja v hiši. Težavno dostikrat je današnje dni naročniku za naročilo beca skoledovati; težavniše je pri duhovskih opravilih neprenehoma Danici streči; naj težavniše pa: Slovencem brez cerkvenega lista biti. Kaj čemo tedaj? Kdor se bode na Danico naročil, in kdor bode vanjo pridno dopisoval, bo s tim pokazal, da je mož, ki je naše besede in misli razumel. Zdaj pa Bog blagruj Vam za to, kar je bilo, kar je, in kar bo (str. 202)! — „Tako kaže, da bo treba pa le še vpreči se za novo leto 1869 in delati dalje na cerkveni ledini: za vero in narod. Torej Vas priljudno prosimo, prečastiti rojaki, ki ste Božji! poprimite in pomozite tudi Vi z naročevanjem in pisanjem! Ko bi kdo mislil Danico opustiti, naj se kar hitro skesá, zakaj ta misel je nespamet. V novo pa naj letos pristopi iz vsake duhovnije eden ali k večemu dva, iz vsacega mesta najmanj štirje ali njih pet. To se bo v Blaznikovi naglo-tiskarnici malo poznalo, pri Slovencih pa veliko — zastran koristi, kakor upamo. List veliko skerbi in truda stane: naj se zato tudi obilno bere, da delo ne bo šlo po Savi. Danični gg. pisavci — če jih je tudi nekaj malo manj kot listja in trave — so vse hvale vredni. Bog jim njih trud obilno povračuj! Prosimo še nadalje. Confortamini et estote robusti (406)!“ — Spisal pa je v tem letu posebej:

26. *Čast Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!* Kratak molitvenik za vse stanove, posebno za šolsko mladino. Zbral in spisal Luka Jeran. V Ljubljani 1868. 8. 348. Zal. Gerber.

27. *Kratek poduk od višnjevoga škapulirja na čast brezmadežne Marije Device* z zapisnikom odpustkov. Posnel iz bukvic reda Teatinskega v Rimu poterjenih, in založil za bratovščino L. Jeran. V Ljubljani 1868. 8. 23.

E.

XXII. 1869. Poslavljenje. „Nisem iskal, nisem prosil, nisem zato delal: ker so mi pa vendar Njih Svetost papež Pij IX. na dobrotno priporočilo Premilostnega škofa preč. g. Jerneja Vidmarja podelili počešenje „Svojega častnega kamer-nika“ (Cameriere d' onore in abito paonazzo), sem to posebno milost sprejel s posebno radostjo in hvaležnostjo“ — piše (str. 178) vrednik Zg. Danice. — Nato pravijo Novice (str. 184):

Domače pa vendar tudi očitno čestitanje. „Nekteri čestitelji in prijatelji blazega vrednika „Zg. Danice“, veseli njegovega že omenjenega poslavljenja, so napravili si zabavo, da so v prijateljski družbi novega Monsignora L. Jerana nenadoma kinčili s primernim duhovskim ovratnikom violične barve. Nočemo omenjati prisrčnih zdravic, ki so se glasile o tej priliki okinčenemu Monsignoru na zdravje, v imenu posameznih in slovenske duhovščine sploh, ki je, kakor vemo gotovo, sprejelo radostno to poslavljenje, — sv. Očetu Piju IX., ki naj bi bili „vates“, da bode to prva stopinja k še primernejšemu povišanju itd. itd.; namesti njih naj priobčimo pesmico, katero so izročili ljubljanski gg. bogoslovci v posebno počešenje prečastitemu gospodu

Monsignoru L. Jeranu.

a) Junak na polju dušnem bije Za vero in za narod boj, Na prsih mu „Danica“ sije, Pred njo se vmika vražni roj.	b) Drži se krepko, se ne gane, Stoji navalom trdno v bran; Moč iz Néba so mu dane, Tako se trudi noč in dan.
c) Kar pokne glas na Vatikanu, Ki, varh sveta, to čuje vest. „Proslava, blagor mu, ki brani Narodu vero, sin mi zvest“.	d) In na perotah urnih begne Na tla slovenska le-ta glas, Ter vsacemu do serca segne, Kar Cerkvi in Vam je vdanih nas.

e) Zatorej družba naša vdana
 Vam kliče danes vsa na glas:
 „Bog živi dolgo še Jerana,
 K' bori z „Danico“ se za nast!“

„Zavoljo čedalje večji pritežnosti dvojnega opravila sem po viš. dovoljenji duhovsko pastirstvo pustil, da bi mogel z večim pridom „Danico“ vpravnavati; naj se torej za naprej oddaja v duhovski hiši ali farovžu stolne cerkve (v 2. nadstrop.), kar se do mene pošilja“ — skromno naznanja (str. 362) vrednik Zg. Danice.

Papeževa himna, poslovenjena vže l. 1859, se je v tem tečaju ponatisnila (str. 111), češ, pripravna o zlati maši in družih cerkvenih prilikah. Posebej pa je zložil Svitoslav čestitko Piju IX. za zlato mašo (str. 114) na pr.: „Vernih serc na milijone — Veseli se dans povsod, — Sveti Oče! nove krone, — Ktero Ti današnji god — Zmagovito in s častjo — Je posadil na glavó itd.“ — V l. 20 je dal ponatisniti pesem „Vnebohóh“, zloženo že l. 1843, v 10 kiticah p.: „Oblaženje dokončano, — Volja spolnjena Očeta — Je v zatrenje kačje glave — V odkupljenje cel'ga sveta itd.“ —

Mesenež v dvéh ognjih.

(str. 200).

Te žgal na zemlji ogenj je meséni,
 Ki nisi hotel ga krotiti;
 Zató zajél te ogenj je pekléni,
 Ki več ne dá se pogasiti!

Dva časa zaničevavcu posta.

I. Pretekli čas.

Človek si ti menda kužje „rase“,
 Jéš o postnih dneh mesó, klobase;
 Čakaj! hodil še boš brez trebuha,
 Milo mervice beračil kruha!

II. Sedanji čas.

Bil si človek nekđaj kužje „rase“,
 Jédel o postnih dneh mesó, klobase;
 Zdaj pa hodiš gladen — brez trebuha,
 Milo mervice beračiš kruha!

Pogovor na smertni postelji.

(str. 201).

Liberaluh satanu.

Sem orál ledino „liberalno“,
 Strašno mahal čedo „klerikalno“,
 „Fortšritu“ podajal zlati ključ,
 In povsod razširjal novo luč,
 Množil zgolj „inteligenc“:
 Beži, černa „Ekscelenc“!

Satan.

Kar je dobro, lepo, res,
 Čertil si ko čerňi bes,
 Zoper cerkev serd ognjeni,
 Stregel je edino meni; —
 Takim ne odpró nebes:
 Tiček moj, le pojdi les! —

Sprelepa je čestitka, katero je zložil Svitoslav „Sv. Očetu Papežu Piju IX za obletnico Njih izvolitve in kronanja“, katero je govoril pri vedrilnici katoliške družbe 20. rožnika zvečer D. Biténeč, in se v 23 odstavkih nahaja na str. 208. Na primer bodita:

1. Molitve in hvaležnosti darovi
 Se dvigajo današnji dan v nebó,
 Na Jutra, na Večeru vsi svetovi
 Očeta svet'ga se spominjajo . . .

23. Katoličani mi smo vsi pošteni,
 Za vero, papeža je vsaki vnet;
 Zató z menoj zdaj slehern klic zažéni:
 „Bog živi Pija nam še mnogo let!“

Čvrsta je tudi Glasovanka, ki jo je pri besedi za uboge otročice v čitavnici Ljubljanski govorila Ančika Žuškova, in je tiskana na str. 413 v petih kiticah p.:

1. Angelj Božji znad višave
 Gleda na zemljé nižave,
 Vidi revčke mnoge, mnoge
 In sirote preuboge.

Tu so v mrazu, tam so v sili,
 Lačni, da Bogú se smili!
 Groba žuga černa noč:
 Oh, kje zánje je pomoč? itd.

„V pojasnjenje slovníško naj omenimo, da pišemo „Božji“ in „božji“; „Božji“ z veliko čerko, kadar je namesto „Bogov, a, o“, Dei, Gottes; „božji“ pa kadar je priloga divinus, göttlich (str. 87). — Govori se, da ima priti Vodnik po pre mnogih težavah na svetlo v oblikah, v kakoršnih je izhajalo znano „Klasje z domačega polja“. Zeló obžalovali bi to, če tudi g. Levstik prevzame odgovornost, ker po tem takem Vodnik ne bo več — istiniti Vodnik (str. 216)! — K besedam škofa F. Dupanloupa o občnem cerkvenem zboru (Treba je Boga in večnosti) pravi: Take besede imajo pač kaj več v sebi kakor pa korenjeva in kislorepna politika „Tagblattova“ z neslanimi čenčami o „bevormundungah“ in „geisttödtungah“, kadar in kjer je katoličana dolžnost Cerkvi pokoršino skazovati. Brez reda in pokoršine ni nikjer nič prida, ne pri vojaštvu, ne pri družih službah. Kdor pravi, katoličan sem, pa vedno nergá zoper naredbe svoje vere in cerkve, taki je prav zanikaren in zaničljiv človek in ni vreden, da hlače nosi; bolj bi se takemu „figovcu“ podala beduinska halja pri njegovi pohlepnosti po beduinski prostosti (124). — „O heil. sankt-Florian! zünde das Haus meines Nachbars an, nur nicht das meinige“. Ali po naše: „Oh preljubi očka medved, pojdite sosedov oves smukat, — le mojega mi pustite! Po Tagblattovo pa: „Udri po cerkvi in duhovstvu, s čimur moreš, — če tudi na vse zadnje s slovenskim betom (str. 145)!“ — Kar je „Laibacherica“ postala liberaluška, kar je izhajati jel „Tagblatt“, in v duhu ž njim se bratiti „Narod“, boril se je Jeran vedno in vedno v Danici proti njih liberalizmu v lastnih spiskih, v „Ogledu in Razgledu“, posebno gorjupo v „Pelinovcu“, pa tudi v „Vedrilkah in Budiilkah“ — kakor v prejšnjih, tako i v pričujočem letniku. — Razun tega so spiski na pr.: K novemu letu 1869 (št. 1) — Svobodni zidarji (str. 51). Dve ali tri zoper lažnjive preroke današnjih časov (74). Tagblatt na šeškali pri mladih Slovencih (144) itd. — „Le hitro k naročilu na Zg. Danico za l. 1870! . . Vredništvo našemu edinemu cerkveno-politiškemu listu prav z veseljem svoje moči daruje, tiskar lične čerke in oblike: Vi pa, véрни in verli Slovenci, darujte svojo zdatno podporo! Naročujte se, in pišite! Pa prav obilno (418) itd.“ — Msg. Jeranu gre hvala, da so ponatisnjene po Zg. Danici l. 1868—9 tudi posebej prišle na svetlo, sploh vse premalo čislane izverstne:

Prestave naj lepših himen sv. cerkve. Poslovenil J. Bile. V Ljubljani 1869. 8. 42. Natis. J. Blaznik. Založil L. Jeran.

P o č i t n i c e.

„Kolikor glav, toliko misli“.

Preteklo je užé 20 let, odkar je bila izdana dozdanja šolska postava. Njeni ustanovitelji gotovo niso mislili, da bode le malo let čakala. Pričakujemo, da bode večina državnih poslancev delala na to, da nova šolska postava zadobi lepo, čisto, vsestransko dobro formalno, kakor materijalno obliko, brez peg in madežev. Vsakateri pa bode v prvi vrsti gledal na materijalnost tega, kar se mu podá, torej na vsebino.

Da bode tedaj nova postava zadobila povsod priznanje, in da jo bode vsakdo z veseljem licem čital, treba bode se ozirati tudi na počitnice, ali na učni čas. Dozdanji ukaz šolskega učnega reda pravi v §. 8.: „Šolsko leto trpi 46 tednov. Po navadi se šolsko leto začénja mej 1. dnevom septembra in mej 1. dnevom novembra meseca“ i. t. d.